

SZÖVEG ÉS ÉRTELMEZÉS

Balogh Piusz OPraem

„Protector in te sperantium”

Egy oráció szövegmagyarázata

Az Egyház liturgikus szövegeiben páratlan erővel fejeződik ki a *lex orandi lex credendi* szabálya (az imádság törvénye a hit törvénye), különösen is az orációkban. A pünkösdt utáni 3. vasárnap könyörgése a Római

miscikönyv szerint (az új miscikönyvben a 17. évközi vasárnapon, némi változtatással) a következő: *Protector in te sperantium, Deus, sine quo nihil est validum, nihil sanctum: multiplica super nos misericordiam tuam, ut, te rectore, te duce, sic transeamus per bona temporalia, ut non amittamus aeterna.* Magyarul: *Oltalmazója a benned bizakodóknak, Isten, aki nélkül semmi sem erős, semmi sem szent, sokszorosan mutasd meg rajtunk irgalmasságodat, hogy te légy, aki minket irányítasz, te légy, aki vezetsz, és úgy haladjunk át az ideigvaló javak között, hogy az örökkévalókat el ne veszítsük.*

Balogh Piusz OPraem premontrei szerzetes (Gödöllő), egyházzenész, a Premontrei Gimnázium Egyházzenei Tagozatának vezető tanára, a Gödöllői Kántorátus művészeti vezetője, a MET alelnöke.

Az oltalmazó megszólítás az orációkban igen ritka. „Oltalmazó”, „védelmező” — ez zsoldáros ihletés (pl. a 83. zsoltárban: *Oltalmazó Istenünk, tekints le...*) Viszont itt bizonyosan jelent valamit ez a megszólítás, előreutal: úgy szólítja meg Istent, olyan jelzővel, amilyen ő valójában, és ezért képes is megtenni a kérést. Oltalmazó az, akinek irányításával és vezetésével biztosan átjuthat az ember minden veszélyen, olyan veszélyeken is, melyek önmagukban nem rosszak ugyan, de helytelen használatuk az ellenkezőjét eredményezheti. Ugyanakkor az oltalmazó Isten csak *a benne remélőknek és bizakodóknak* igazán oltalma, mert akik nem bizakodnak benne, azok, bár élvezik jótéteményeit és részesülnek is bennük, mégsem hiszik, még inkább nem vallják meg Istent oltalmazójuknak.

A megszólítás még egy fontos gondolattal bővül: *aki nélkül semmi sem erős, semmi sem szent.* Miért éppen ez a két jelző szerepel itt? Hiszen éppígy szerepelhetne az igazság, a jóság vagy a tökéletesség is. Mégsem! Semmi sem érvényes, erős vagy állandó, és semmi sem szent Isten nélkül. Ez a két jelző is előreutal: az Istentől kapott ideigvaló javak, melyek között élünk, és használjuk azokat, csak Teremtőjük által kaphatják meg érvényességüket és igazi helyüket. A teremtett világot az ember nem formálhatja át, nem fordíthatja fonákjára. Uralma csak a helyes használatra terjed ki. Viszont ha helyesen használja azokat, s ezekért hálát ad a Teremtőnek, akkor az isteni akarat által megszenteli azokat. Szent az Isten, és minden csak általa szentelődhet meg. Ez a hivatkozási alap a kérésre, ami most következik: *sokszorosan mutasd meg rajtunk irgalmasságodat.*

Általános kérés ez, több könyörgésben is szerepel. Isten irgalmas szívvel fordul a világ felé, s ezt tudja a keresztény ember, nagyon jól kell tudnia. Az Úristen szerető irgalmassága, atyai törődése kezdetek óta meghatározója Isten és ember kapcsolatának. Az ember ezt sokszor figyelmen kívül hagyja, hálátlan és keményszívű. A határtalan irgalom viszont Jézus Krisztusban köszöntött véglegesen és örökre meghatározó módon a bűnnel terhelt világra. Ő az Isten megtestesült irgalma, közvetlen, mindeneket felülmúló szeretete. Tehát ez az irgalomkérés más, mintha az ószövetségben történnék: *mutasd meg rajtunk irgalmasságodat*, ez Krisztusra alapozott kérése az Egyháznak. És ezt sokasítsa meg a benne bizakodókban Isten a sok bűn, hálátlanság és keményszívűség miatt, hogy az ember élete az örökkévaló javakhoz ragaszkodó legyen!

S mindez hogyan és miért történjék? *Hogy te légy, aki minket irányítasz, te légy, aki vezetsz, és úgy haladjunk át az ideigvaló javak között, hogy az örökkévalókat el ne veszítsük.* Akiken Isten irgalma megnyilvánul és befogadják ezt az irgalmat, azok irányítójuknak és vezetőjüknek ismerik el az Urat, és ezt is kívánják tőle, mert tudják, hogy nélküle semmit sem tehetnek. Isten az eligazító. Az ideigvaló javak körülveszik az embert földi életében. Ezek nem rosszak, hiszen javak, Isten teremtményei, az ő adományai, melyekkel élni kell és használni kell azokat (dolgok, eszközök, pénz, egyéb értékek, de szellemi javak is: tudás, hírnév, elismertség stb.). A könyörgés itt válik igazán keresztény imádsággá.

Ezek a javak a szolgálatunkra adattak, és nem arra, hogy elmerüljünk bennük és ezek legyenek életünk meghatározói. A keresztény ember ezek közt áthalad, szívének mélyét nem érintik; ő fölötte van az ideigvalóknak, mert már eljegyezte magát az örökkévaló javakkal: az isteni irgalommal, a szeretettel, a kegyelmi adományokkal, végülis az üdvösséggel a keresztség által. Gyönyörű hitvallás ez. Ha nem így lenne, akkor a könyörgés nem ezek elvesztésétől félné.

Az örökkévaló javak birtokosai vagyunk, nem érdemből, hanem Isten irgalmassága folytán. Már megkaptuk azokat, amelyekkel jó sáfár módján kell bánnunk és élnünk. Ha az ideigvaló javak nincsenek a helyükön, tehát ha nem szolgálnak minket, hanem uralkodnak rajtunk, akkor félő, hogy az örökkévalókat kiszorítják. Ezért könyörgünk: *úgy haladjunk át az ideigvaló javak között, hogy az örökkévalókat el ne veszítsük.* Hiszen „nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak!” (Mt 6,24)

Az oráció fő vonala tehát: Isten megszólítása oltalmazóként; a hivatkozási alap, hogy nélküle semmi sincs a helyén; irgalomkérés, hogy Isten irányításával igazodjunk el a földi javak között, s így megmeneküljünk az ő örökkévaló ajándékainak elvesztésétől.